

Univerzita a e-learning

Eva MIHALIKOVÁ

Abstract

The rapid development of ICT causes the restructuring of the educational system. The creation of the new forms of education demands cooperation of external subjects acting in public and business sector and consequently, there are created the changes in the conceptions of the educational programmes of the universities. This article deals with the possibilities of the e-learning of the universities.

Kľúčové slová

e-learning, university, information-communication technology

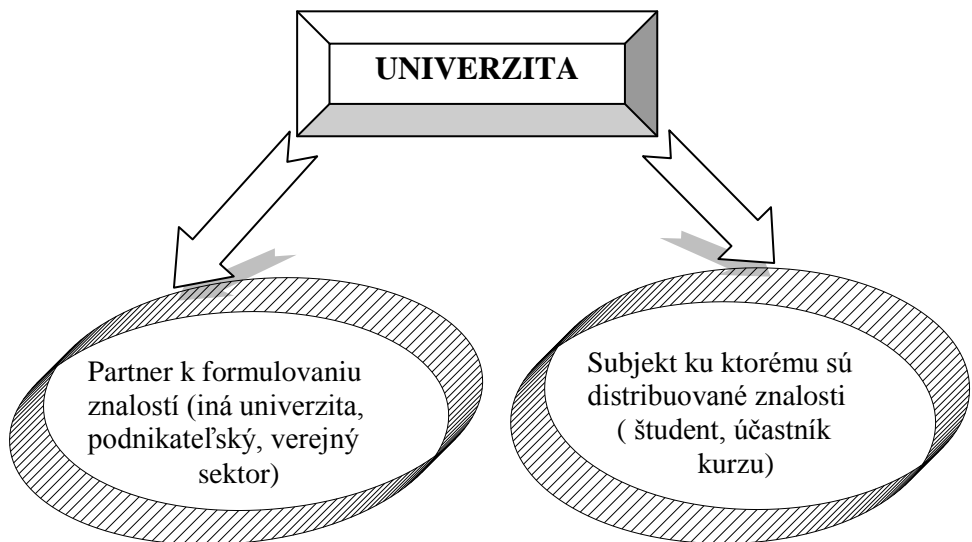
Úvod

Charakteristickým prvkom dnešnej doby je turbulencia zmien v akejkoľvek oblasti života. Výrazný podiel na tom majú informačno-komunikačné technológie. Ich aplikácia zasahuje v čoraz väčšej miere do kvality života v spoločnosti a jej ekonomicko-sociálneho rozvoja. Spoločnosť si uvedomuje, že jej výkonnosť a konkurencieschopnosť je závislá na dobrej informačnej a znalostnej báze, ktorú by mali vytvárať predovšetkým univerzity a k jej rozsiahlej distribúcii by mali využívať moderné technológie.

1. Univerzita ako miesto tvorby a transferu znalostí

Vzdelanosť ľudí patrí k základným cieľom súčasnej spoločnosti. Je to podmienené neustále sa meniacim prostredím, ktoré vyžaduje sústavné zdokonaľovanie, prehľbovanie, prispôsobovanie a rozvíjanie vzdelanostnej úrovne ľudí. Vzdelávanie a formovanie pracovných schopností sa stáva v modernej spoločnosti celoživotným procesom (Čepelová, 2009, s.25). Iba takýto komplexný a nepretržitý systém vzdelávania dokáže formovať intelektuálny kapitál, ktorý je základným zdrojom v rozvíjajúcej sa znalostnej spoločnosti. Na popredné priečky takejto spoločnosti sa v procese tvorby a distribúcie znalostí dostáva univerzita. Jej základnou prioritou je vyprodukovať znalosti, ktoré dokáže vhodnými metodickými

postupmi posunúť študentom. Tí by mali tvoriť jej prvoradý výstup, ktorý bude schopný poznávať realitu a kreatívne ju rozvíjať. Na základe toho možno tvrdiť, že univerzity považujeme za jeden z najdôležitejších aktérov znalostnej spoločnosti. Ich prítomnosť môže podporovať región a iniciovať jeho rozvoj prostredníctvom vytvárania znalostí, tvorby ľudského kapitálu, transferu existujúceho know-how, technologickej inovácie, kapitálových investícií, regionálneho vodcovstva, produkcie znalostnej infraštruktúry a vplyvu na regionálne prostredie (Výrostová, Výrost, 2009, s.59). V tomto procese tvorby a distribúcie znalosti nemôže univerzita figurovať izolovane, bez spolupráce s externým prostredím. K prehĺbovaniu doterajších znalostí ale aj tvorbe nových potrebuje partnerské organizácie, ktorými sa najčastejšie stávajú iné domáce ale predovšetkým zahraničné univerzity, ale aj ďalšie organizácie pôsobiace v podnikateľskom či verejnom sektore. Táto spolupráca býva realizovaná zväčša prostredníctvom domácich a zahraničných vedeckých výskumných úloh. Jej druhou úlohou je šíriť existujúce znalosti. Tento proces sa môže uskutočňovať cez spoluprácu podnikateľského subjektu a univerzity, publikácie, vzdelávanie, centrá spoločného výskumu univerzity a firmy, vedecké a výskumné parky, konzorciá, podnikateľské inkubátory, poradenskú a konzultačnú činnosti (Výrostová, Výrost, 2009, s.59).

Obrázok č.1 Univerzita ako tvorca a distribútor znalostí

Zdroj: vlastný

Transfer a difúzia znalostí, poznatkov by mali prebehnúť preto aby sa následne osvojili a aplikovali a stali sa tak zdrojom inovácie (Buček, 2006,s.7).

2. E-learning ako metóda vzdelávania

S nárastom technológií internetu/intranetu rozvojom telekomunikačného trhu a za súčasných možností a cien pracovných staníc, nachádzame takmer vždy riešenie keď informačno-komunikačné technológie nejakým spôsobom zefektívnia aj proces vzdelávania. Umožnia rýchlejšiu komunikáciu komukoľvek s kýmkoľvek, kedykoľvek a kdekoľvek, a preto majú tak veľkú perspektívu aj v univerzitnom svete. Nejde ale o lacnú záležitosť predovšetkým na začiatku. Podmienkou realizácie takéhoto vzdelávania je rozvoj znalostnej bázy zamestnancov i študentov v oblasti informačno-komunikačných technológií a moderná informačno-komunikačná infraštruktúra, ktorá je základom elektronického vzdelávania (e-learningu). E-learning totiž využíva internetové interaktívne multimedialne technológie pre tvorbu a distribúciu vzdelávacieho obsahu (Molnár, 2001, s.130). Technické nástroje potrebné k realizácii e-learningu teda možno považovať, za elektronické didaktické pomôcky 21.storočia a patrí sem počítač s hardwarovým a vhodným softwarovým vybavením, videokonferenčná technika, sieťová infraštruktúra, služby pre interaktívnu komunikáciu a autorské systémy na spracovávanie informačných a vzdelávacích obsahov (Vymětal a kol., 2006, s.312). Prostredníctvom nich je možné na jednej strane tvoriť vzdelávací materiál, t.j. text s animáciami, videom, audiom, grafikou a na druhej strane ho distribuovať študentom. Je to ale aj miesto pre verifikáciu znalostí po objasnení vzdelávacích materiálov formou testov, spätných väzieb, kontrolných úloh (Horovčák, Stehlíková, 2007, s.102).

Takýto moderný spôsob vzdelávania oslovuje predovšetkým mladú generáciu, dobre sa orientujúcu vo virtuálnom svete. Dôvodom je rýchly transfer znalostí v ktoromkoľvek čase a z akéhokoľvek miesta. Možno konštatovať, že vzdelávanie je značne individualizované a študent má možnosť si voliť čas a tempo učenia. E-learning podporuje racionalitu a rozvoj pamäti študenta, ale nerozvíja intuíciu, bez ktorej je vlastná tvorivosť nemysliteľná (Vymětal a kol., 2006, s.300). A preto aj napriek popularite a jeho výhodám, nie je možné zamedziť klasickému spôsobu vzdelávania, ktorý oproti e-learningu umožňuje priamy kontakt vyučujúci-študent, podporuje sociálnu komunikáciu, rozvíja schopnosť interpretovať a obhajovať svoje vedomosti. E-learning je vhodným podporným nástrojom

vzdelávania interných a hlavne externých študentov ale jeho širšie uplatnenie je možné vidieť pri organizácii výukových kurzov pre mnohé externé subjekty.

Výhodou toho je:

- podmanenie si vzdialenosti – ľudia ťažia zo znalosti pochádzajúcich z rôznych regiónov,
- znižovanie nákladov – na 1 účastníka vzdelávacieho programu,
- šetrenie času,
- sprístupňovanie voľno dostupných sekundárnych zdrojov študijných materiálov zdarma,
- sprostredkovanie diskusií, zvýšenie aktivity účastníkov kurzov.

(Dvořáková a kol., 2007, s.303).

Tabuľka č.1 Spôsoby e-learningových aktivít

	Asynchrónny spôsob	Synchrónny spôsob
Podstata	spočíva v tom, že účastníci nie sú pripojení v rovnakom čase k sieti. Sami si volia čas a tempo svojho štúdia	spočíva v tom, že účastníci sú pripojení v rovnakom čase k sieti. Štúdium, či komunikácia je vedená pedagógom, lektorom v reálnom čase
Realizácia prostredníctvom	internetu, web-prezentácií, diskusných skupín, emailu	chatu, zdieľania aplikácií, virtuálnej triedy
Využívajúci subjekt	Externí študenti Účastníci kurzov	Interní študenti

Zdroj: vlastný. Upr. podľa Vymětal a kol., 2006, s.306.

Zvláštne postavenie v synchrónnom vzdelávaní majú videokonferencie. Nie sú orientované len na študenta, alebo účastníka realizovaného kurzu, ale sú orientované na podporu komunikácie medzi partnermi univerzity. Môžu nimi byť iné domáce alebo vzdialené zahraničné univerzity alebo mnohé

organizácie pôsobiace v podnikateľskom či verejnom sektore. Cieľom ich komunikácie môže byť:

- formulácia vzdelávacieho obsahu,
- tvorba znalostí a hľadanie možností ich efektívnej distribúcie,
- prezentácia svojich výsledkov z riešenia vedeckých prác,
- spolupráca pri riešení rovnakých alebo podobných výskumných úloh,
- konfrontácia viacerých názorov na oblasť vzdelávania a vedy.

Pod videokonferenciou si môžeme predstaviť hlasovú a videokonferenčnú komunikáciu s možnosťou zasielania obsahu v podobe prezentácií, obrázkov, grafov a tabuliek. Všetky tieto atribúty umožňujú používateľom konferencie nadobudnúť pocit, akoby sedeli so vzdialeným partnerom fyzicky spolu v jednej miestnosti, za jedným stolom a rozprávali sa tvárou v tvár. Toto vnímanie sa označuje ako efekt teleprezentácie. (Slivko, 2009, s.46). Ide o videokonferenčnú technológiu, ktorá je schopná zachytiť a dostatočne sprostredkovať neverbálne signály medzi komunikujúcimi a zabezpečiť tak úroveň interaktívnosti v takej podobe, ako ju vnímame počas osobného stretnutia. (Janovič, 2009, s.48)

Výhodou je, že dokáže spájať viacero lokalít a značne sa ušetrí finančné náklady spojené s rutinným cestovaním ako aj úspora času a fond pracovného času každého účastníka, ktorý tak môže byť využívaný oveľa efektívnejšie. Videokonferenčné komunikačné riešenie výrazne podporuje a zefektívňuje tímovú spoluprácu, urýchľuje rozhodovací proces a posilňuje informačné toky.

Záver

Záverom možno konštatovať, že ak má byť vzdelávací systém reštrukturalizovaný, musí brať do úvahy nielen požiadavky doby premietajúce sa vo formovaní vzdelávacieho obsahu ale aj nové metódy vzdelávania založené na moderných technológiách. Takouto perspektívnou metódou v súčasnosti je e-learning, ktorý môže napomôcť k:

1. rozvoju nových foriem komunikácie so študentmi – pre nich zaujímavých,
2. vytvoreniu aktívnych väzieb s podnikateľskou sférou a verejnou správou – pomáha identifikovať, čo sa v praxi žiada, akých absolventov hľadá,
3. rozvoju zahraničných kontaktov – transfer know-how, pobyty.

Článok je súčasťou riešenia projektu VEGA č. 1/0127/08-Identifikácia stavu a potreby zavádzania manažmentu znalostí vo verejnej správe Slovenskej republiky v kontexte spoločných cieľov a výziev Európskej únie.

Literatúra

BUČEK, M. 2006. Slovensko 2013 ako poznatková ekonomika? In: Národná a regionálna ekonomika. Zborník príspevkov. Košice: TU. ISBN 80-8073-721-5

ČEPELOVÁ, A. 2009. Ľudské zdroje, vzdelávanie a výkonnosť organizácie verejnej správy. In: Verejná správa a spoločnosť, vedecký časopis. Košice: UPJŠ. ISSN 1335-7182

DVOŘÁKOVÁ, Z. a kol. 2007. Management lidských zdrojů. Praha: C.H.Beck. ISBN 978-80-7179-893-4

HOROVČÁK, P. – STEHLÍKOVÁ, B. 2007. Electronic testing of knowledge and factors influencing its results. In: Acta Montanistica Slovaca, č.12. Košice: TU. ISSN 1335-1788

JANOVIČ, R. 2009. Virtuálne mítingy – všedná realita alebo vzdialená budúcnosť? In: Infoware, č.3. Bratislava: Digital Visions. ISSN 1335-4787

MOLNÁR, Z. 2001. Efektivnost informačních systému. Praha: Grada Publishing. ISBN 80-247-0087-5

SLIVKO, M. 2009. Videokonferencie – úspora času a nákladov. In: Infoware, č.3. Bratislava: Digital Visions. ISSN 1335-4787

VYMĚTAL, J. – DIAČIKOVÁ, A. – VÁCHOVÁ, M. 2006. Informační a znalostní management v praxi. 1. Vyd. Praha: LexisNexis CZ. ISBN 80-86920-01-1

VÝROSTOVÁ, E. - VÝROST, T. 2009. Možnosti merania vplyvu univerzity na regionálnu ekonomiku. In: Teória a prax verejnej správy, Zborník príspevkov. Košice: UPJŠ. ISBN 978-80-7097-736-1

Adresa autora

Ing. Eva Mihaliková, PhD.
Katedra ekonomiky a riadenia verejnej správy
Fakulta verejnej správy
Univerzita P.J. Šafárika v Košiciach
Popradská 66 Košice
tel. 055/ 788 36 37
e- mail: eva.mihalikova1@upjs.sk